nieuws

"Snellere natuurwinst dan verwacht met ruilverkaveling"

nieuws

De waterloop het Merkske, op de grens tussen Vlaanderen en Nederland, is de ruggengraat van het ruilverkavelingsproject van Zondereigen. “De recente grootschalige herverkavelings- en inrichtingsmaatregelen van dat project werpen stilaan hun vruchten af”, zegt projectleider Filip Debrabandere (Vlaamse Landmaatschappij). “Mede dankzij de ruilverkaveling kreeg de landbouw in de streek nieuwe kansen en ontstond een aaneengesloten en grensoverschrijdend natuurgebied van 1000 hectare groot.”

23 JULI 2020 – LAATST BIJGEWERKT OM 14 SEPTEMBER 2020 14:55

De waterloop het Merkske, op de grens tussen Vlaanderen en Nederland, is de ruggengraat van het ruilverkavelingsproject van Zondereigen. “De recente grootschalige herverkavelings- en inrichtingsmaatregelen van dat project werpen stilaan hun vruchten af”, zegt projectleider Filip Debrabandere (Vlaamse Landmaatschappij). “Mede dankzij de ruilverkaveling kreeg de landbouw in de streek nieuwe kansen en ontstond een aaneengesloten en grensoverschrijdend natuurgebied van 1000 hectare groot.”

In 2002 ging in Baarle-Hertog de uitvoering van de ruilverkaveling Zondereigen van start, waarbij een landschap voorop werd gesteld met ruimte voor toekomstgerichte landbouw, meer kwaliteitsvolle natuur en een betere waterhuishouding. Landbouwpercelen werden herschikt en gegroepeerd rond de bedrijfszetels, knelpunten in de afwatering werden weggewerkt, langs de waterlopen kreeg de natuur alle kansen en het gebied werd toeristisch ontsloten via de inrichting van wandelpaden, met markante trekpleisters zoals de ‘Dodendraad’, de voormalige motte van de Vossenberg en de Witte Kei.

Het project is het resultaat van samenwerking over bestuursniveaus heen, binnen de Vlaamse administraties, met landbouwverenigingen, erfgoedverenigingen en met eigenaars en gebruikers. Ook met de Nederlandse partners zoals Staatsbosbeheer en het Waterschap Brabantse Delta werd nauw samengewerkt. "Door de kennis van de verschillende partners op het terrein te bundelen en hun sterktes maximaal uit te spelen worden hier in Zondereigen prachtige resultaten geboekt”, reageert Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir. “Zo wordt de lokale voedselproductie verzekerd en de korte keten gestimuleerd. Om nog maar te zwijgen over de enorme natuurwinsten die hier worden gerealiseerd door de creatie van een grensoverschrijdend natuurgebied van wel 1000 hectare groot. Dit project is een absolute win-win voor mens en natuur.”

Om een visie te realiseren waarbij naast toekomstgerichte landbouw ook plaats is voor natuur en andere openruimtefuncties kunnen via ruilverkaveling, als dat nodig is, gronden uit landbouwgebruik genomen worden en ingericht worden in functie van natuur. Dat gebeurde ook in de vallei van het Merkske en Marksken. Ook aan de Nederlandse kant van de beek voerde men een ruilverkaveling uit. Dankzij grondruil ontstond zo een aaneengesloten, grensoverschrijdend natuurgebied van zo’n 1000 hectare, zich uitstrekkend van Wortel-Kolonie in het westen tot Weelde-Statie in het oosten.

Naast grondruil werden ook natuurherstelwerken uitgevoerd in de vallei van Merkske en Markske, het Moer, aan het Bootjesven en het Strikkeven. De voornaamste werken bestonden uit het dempen van grachten en verwijderen van buisdrainages in functie van gewenste vernatting, het afgraven van de voedselrijke bouwvoor op voormalige landbouwgronden en het graven van poelen.

Water wordt zo langer vastgehouden in het gebied. Door de aanleg van enkele rietmoerassen op de zijlopen van het Merkske en de Noordermark en de aanleg van plasbermen en oeverzones langs enkele waterlopen, ging er ook aandacht naar het verbeteren van de waterkwaliteit.
Bart Hoeymans, boswachter van het Agentschap Natuur en Bos, is dagelijks aanwezig in het gebied en volgt de ontwikkeling van nabij op. “De eerste resultaten van de inrichtingswerken komen veel sneller dan verwacht, de voormalige landbouwgronden herbergen nu zeldzame plantensoorten met klinkende namen als oeverkruid, knolsteenbreek of moeraswolfsklauw”, weet hij. “En ook de dieren volgen met de boomkikker en kamsalamander op kop. Maar ook de zeldzame geoorde fuut vindt er zijn broedplaats.”
Om landbouwgronden om te zetten naar natuurgebied is zorgvuldige planvorming en grondig overleg binnen de coördinatiecommissie van de ruilverkaveling en met alle betrokken actoren essentieel. “Dat proces vraagt de nodige tijd”, weet Filip Debrabandere, projectleider voor de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). “De eigenaars of bewerkers van de gronden werden daarvoor financieel gecompenseerd of ze kregen gelijkwaardige gronden in de plaats. In Zondereigen hebben we heel wat mensen moeten overtuigen. Gelukkig bewijzen de resultaten dat het de moeite waard was.”
“We wilden een zo gunstig mogelijke oplossing voor onze landbouwers bereiken met dit project”, reageert ook Jan Vervoort, algemeen directeur Baarle-Hertog. Hij begeleidde het project voor de gemeente. “Landbouwers hebben nu ruilgronden gekregen die maximaal rond hun bedrijfszetel liggen en die landbouwers een grote rechtszekerheid bieden. Ook de bezoekers kunnen het gebied wel smaken, recreanten vinden vlot hun weg door het gebied, dankzij de aangelegde wandel- en fietspaden. Een recreatieve ontsluiting van dit gebied kan alleen maar bijdragen tot de leefbaarheid van het kleine dorp Zondereigen.”

Beeld: VLM

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact
M • info@vilt.be

Volg ons op:
screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada